

VIII. FEJEZET.

Eljárás a megelőző és nyomozó szolgálat egyes különleges eseteiben.

65. §.

Lesállás.

342. Lesállásnak azt az eljárást nevezzük, mikor a csendőr valahol észrevétlenül figyelő állást foglal el oly célból, hogy valamely folyamatban levő vagy bekövetkezhető eseményt, jelenséget, továbbá egyes személyeket, tárgyakat vagy terepet megfigyeljen.

A lesállást rendszerint az őrsparancsnok írja elő, azt azonban indokolt esetben a járőrvezető saját kezdeményezéséből is megtarthatja.

A lesállás előírásánál annak ideje, tartama és célja megjelölendő. Lesállás előírásánál figyelembe kell venni azon körülményt, hogy a csendőr nagy hidegben vagy esőben és az időjárás ellen nem védett helyen sokáig egy helyben nem maradhat. A lesállás előírásánál csak a megfigyelendő személy, lakóhely, tereptárgy vagy tereprész jelölendő meg, mert a lesállás céljának legmegfelelőbb hely kiválasztása a járőrvezető feladatát képezi.

Ha a járőrnek egy órai vagy ennél hosszabb tartamú lesállás iratott elő, úgy az erre szükséges idő az őrjárat tartamához, illetve az illetékes szolgálati órákhoz hozzáadandó. Három óránál hosszabb lesállásra külön járőr is vezényelhető.

Indokolt esetben a járőrvezetőnek jogában áll a lesállás előírt idejét meghosszabbítani, vagy pedig saját kezdeményezéséből lesállást tartani, ezt azonban bevonulás után meg kell indokolni. Saját kezdeményezéséből

tartott egy órán felüli lesállás esetén a járőrvezető az őrjárat tartamát megfelelően meghosszabbíthatja.

343. A lesállás a megelőző szolgálat igen fontos részét képezi, de csak úgy, ha az célszerűen iratik elő és szakszerűen foganatosíttatik. Ötletszerűen, minden különösebb indok vagy cél nélkül, sablonosan tartott lesállásnak gyakorlati értéke nincsen, azért az csak konkrét célból és indokolt esetben írható elő vagy rendelhető el. Ilyen esetek lehetnek például: ha egy községben a lopások, betörések napirenden vannak; ha egy egyén azzal gyanúsíttatik, hogy éjjelente lopni jár, hogy gyanus egyénekkal áll összeköttetésben, kikkel éjjel szokott érintkezni; ha valakinek házában gyanus összejöveteleket tartanak; pályaudvarokon, ha a vasuti kocsikat rendszeresen fosztogatják; ha az őrök egy készülő bűncselekményről és annak színhelyéről értesül; ha gyanítható, hogy egy körözött egyén éjjelenként hazajár; stb.

Lesállás útján eredményt elérni csak úgy lehet, ha az igen nagy kitartással és türelemmel történik. Lehetnek esetek, hogy egész éjjel vagy több egymás után következő éjjel, esetleg több járőrnek is, különböző helyeken kell ugyanazon célból lesállást tartania. Az esetleges eredménytelenség miatt elesüggedni nem szabad, hanem, ha eredményre kilátás van, a lesállást addig kell folytatni, míg a kívánt eredmény be nem következik.

Arról, hogy a csendőr lesállást tart, senkinek tudomással birnia nem szabad. A lesállás helyét tehát észrevétlenül kell elfoglalni és annak tartama alatt mindent kerülni kell, ami a csendőr ottlétét elárulhatná, vagy a lesállás eredményét megghiúsíthatná.

344. Két vagy több tagból álló járőr tagjai a lesállás tartamára egymástól el is válhatnak, de egymástól csak oly távolságra távozzanak el, hogy szükség esetén jeladás vagy kiáltás útján érintkezhessenek és egymásnak azonnal segítségére siethessenek. Hosszabb ideig tartó lesállásnál a járőr tagjai felváltva állhatnak.

Igen nagy hidegben, nagy esőben, ha a lesállás megtartására alkalmas védett hely nincsen és ha a lesállásnak minden körülmények között való megtartása

kifejezetten elrendelve nem lett, vagy azt fontos szolgálati érdekek nem követelik, az előírt lesállás megtartásától a járőrvezető — utólagos indokolás mellett — eltekinthet. Kedvezőtlen időjárás esetén és más alkalmas hely hiányában fedett helyről (pl. egy teljesen megbízható egyén házának ablakából) is lehet lesállást tartani.

A lesállás eredménye az őrsparancsnoknak mindig bejelentendő. Ha a lesállás alatt észleltek az azonnali közbelépésre indokul nem szolgálnak, de később felhasználhatóknak látszanak, azok tudomásulvétel és esetleg előjegyzés végett az őrs valamennyi tagjával közlendők.

66. §.

Különleges szolgálat.

345. A nyomozás érdeke néha oly megfigyelések teljesítését, vagy oly adatok, támpontok és bizonyítékok feltűnés nélküli megszerzését teszi szükségessé, melyeket az egyenruhában nyomozó, vagy megfigyelő csendőr — egyenruhájának feltűnő volta miatt — teljesíteni, illetve megszerezni nem képes. Ily esetekben a csendőr a „különleges szolgálatot”-ot, azaz polgári ruhában nyomozó bajtársainak segítségét veheti igénybe.

A különleges szolgálat célja tehát nem az, hogy egyes bűncselekmények kizárólag polgári ruhás csendőrök által, önállóan nyomoztassanak, hanem az, hogy nagyobb szabású, vagy nagyobb területre kiterjedő nyomozások, illetve fontosabb természetű, vagy hosszabb időt igénylő megfigyelések eredményes volta egyenruhában és polgári ruhában működő csendőrök tervszerű együttműködése által biztosíttassék.

Elvül kell tekinteni azt, hogy a csendőrség működési területén előforduló közönséges bűncselekmények legnagyobb részét kellő lelkiismeretesség, szakértelem, leleményesség, helyi- és személyi ismeret, valamint jó besugók mellett különleges szolgálat segítsége nélkül, egyenruhában is ki lehet nyomozni, mert a nyomozás sikerének alapfeltételeit képező nyomozati teendők helyes elvégzésében, pl. a helyszíni szemle alapos meg-

ejtésében, a nyomok és bűnjelek feltalálásában és értékesítésében, a tanúknak és gyanúsítottak ügyes kikérdezésében stb. a csendőrt egyenruhaja nem akadályozza. A polgári ruhában való nyomozásra, illetve a feltűnés nélküli megfigyelésre tehát csak ott és csak addig van szükség, ahol és amíg a nyomozó kilétének titokbantar-tása nélkül eredményt elérni nem lehet, míg a nyomozás azon szakában, mikor a nyomozó kilétének felfedését el nem kerülheti (pl. kikérdezések, házkutatások stb. alkalmával) az egyenruha még előnyös is, mert a felekre a polgári ruhánál rendszerint nagyobb erkölcsi hatást gyakorol.

Ezért nem szabad azt várni, hogy a különleges szolgálat az egyenruhában nyomozó járőröket tehermentesítse, vagy hogy a bűncselekményeket egymaga kiderítse, mert a nyomozás eredményéért különleges szolgálat kivezénylése esetén is kizárólag az a parancsnok a felelős, aki azt egyenruhában vezeti.

346. Különleges szolgálatot csak az a csendőr teljesíthet, akinek azt a kerületi parancsnokság — a járás- és vármegyei parancsnokok egybehangzó javaslata alapján — külön engedélyezi. Az ily engedéllyel ellátott csendőrök a kerületi parancsnokság székhelyén levő „nyomozó szakasz“-ban összpontosítandók. A nyomozó szakasz — tehát a polgári ruhában nyomozó csendőrök — létszáma a kerület rendszeresített csapatlegénységi létszámának 2 százalékát meg nem haladhatja.

Különleges szolgálati alkalmazásra csakis oly csendőrök hozhatók javaslatba, akik kifogástalan magaviselet, kellő komolyság, teljes megbízhatóság, fegyelmezettség, értelmesség és kiváló nyomozási képesség mellett legalább három évig közbiztonsági szolgálatot teljesítettek. Egyenlő minősültség mellett a nőtlen egyéneket elsősorban kell figyelembe venni.

Tekintettel arra, hogy a különleges szolgálatba kivezényelt egyének ellenőrzésének lehetősége gyakran korlátozva lehet, az ellenőrzés esetleges hiányát a csendőrök föltétlen megbízhatóságának kell ellensúlyoznia, miért is a különleges szolgálatban megbízhatatlan csendőrökkel való kísérletezésnek helye nincs. Aki tehát

ezen alkalmaztatásában csak egy ízben is megbízhatatlannak bizonyult, a különleges szolgálat alól azonnal felmentendő és azzal többé meg nem bízható.

347. Minden csendőr, aki a különleges szolgálat teljesítésére engedélyt nyert, a kerületi parancsnokság által évenként megújított arcképes igazolvánnyal látandó el. Ezen igazolványokat a kerületi parancsnokságok részére a m. kir. belügyminiszter szerzi be, azok kiadása vagy bevonása állományparancsban kihirdetendő és az azzal ellátott csendőrök minősítvényi táblázatába is bevezetendő.

Az igazolványokat a nyomozó szakaszparancsnokság zár alatt őrzi és tulajdonosainak csak szolgálatba való kivezénylésük alkalmával esetről-esetre adja ki. Az igazolvány birtoklása tehát tulajdonosának különleges szolgálatban létét igazolja.

348. A különleges szolgálatot rendszerint a járás-, vagy őrsparancsnokság kérelmére, illetve megkeresésére a nyomozó szakaszparancsnok vezényli ki; a kerületi parancsnokságnak azonban jogában áll azt — ha szükségesnek látja — hivatalból is kivezényelni.

Ha tehát az őrsparancsnok, vagy járásparancsnok (helyettes) akár valamely nyomozás megindítása alkalmával, akár pedig annak folyamán különleges szolgálat kivezénylésének szükségét látja fennforogni, úgy annak kivezénylése végett közvetlenül a nyomozó szakaszparancsnoksághoz kell fordulnia. Az igénylésben — mely nem sürgős esetben írásban, sürgős esetben táviratilag, vagy távbeszélőn továbbítandó — mindig bejelentendő, hogy hol és milyen bűncselekmény fordult elő, vagy milyen bűncselekmény gyaníttatik, mi lesz a különleges szolgálatra kivezénylendő egyének feladata, hány csendőrre van szükség, azok előreláthatólag mennyi ideig fognak igénybe vétetni és végül, hogy a kivezénylendő csendőrök feltűnés nélkül mikor, hol és kinél jelentkezhetnek?

Ha a különleges szolgálat céljának távbeszélőn, vagy táviratilag való közlése aggályosnak látszik, úgy az a nyomozó szakaszparancsnoksággal utólag írásban is közölhető.

Különleges szolgálat igénylése előtt mindig ala-

posan meg kell fontolni azt, hogy annak kivezénylése okvetlenül szükséges-e, hogy a szóban forgó ügy bír-e elegendő fontossággal ahhoz, hogy kiderítésére különleges szolgálat vezényeltessék és végül, hogy polgári ruhában való nyomozás esetén eredményre kilátás van-e? Fölösleges igényléseket okvetlenül mellőzni kell.

349. A különleges szolgálat vezénylését a nyomozó szakaszparancsnokság szolgálati könyv alapján eszközli. A kivezényelt esendőrök — több esendőr kivezénylése esetén azok mindenike — nem őrzjáratlappal, hanem egy, a 11. minta szerinti „Napló“-val látandók el, melynek első oldalát a nyomozó szakaszparancsnokság tölti ki. Azon községeket — tereptárgyakat — amelyekben a esendőr megfordult, az azokhoz való megérkezés és az azoktól való elindulás idejét, az ott foganatosított szolgálati ténykedéseket (a megjelenés célját) és végül azt, hogy ott kivel értekezett, a kivezényelt esendőr jegyzi be.

A felismertetés elkerülése végett a esendőr oly helyeken, ahol egyenruhában szolgálatot teljesített, továbbá ott, ahol őt többen személyesen ismerik, különleges szolgálatot nem teljesíthet. Erre a kivezénylendő egyének kiválasztásánál figyelemmel kell lenni.

Különleges szolgálatba elvileg mindig két esendőrt kell vezényelni, kik szolgálatukat együttesen, de ugyanazon helységben egymástól elválva is teljesíthetik. A kivezényelt két, vagy több esendőr egy járőrt képez, melynek rangidősebb tagja a járőrvezető, aki a különleges szolgálatot vezeti, járőrtársait ellenőrzi és az egész szolgálat kifogástalan teljesítéséért felelős.

350. A különleges szolgálatra kivezényelt esendőrök kivezényeltetésük tartama alatt szolgálati tekintetben annak az őrsparancsnoknak (járásparancsnok-helyettesnek) vannak alárendelve, aki őket igényelte, illetve aki az általuk támogatott nyomozást, vagy megfigyelést vezeti. Ez az alárendeltség a nyomozás befejeztéig akkor is megmarad, ha a különleges szolgálatot teljesítő esendőröknek a nyomozás érdekében az illető járás-, vagy őrsparancsnokság körletét el is kell hagyniok. A nyomozó szakaszparancsnok tehát a különleges szolgálatra kivezényelt esendőrök feladatát a naplóba

csak általánosságban írja elő, mert a kivezényelték részletes teendőit mindig a nyomozás vezetője állapítja meg. Ugyancsak ő állapítja meg a nyomozás folyamán fenntartandó kölcsönös érintkezés módját is.

Önként értendő, hogy a különleges szolgálatot teljesítő csendőröknek feladatuk teljesítésében a legnagyobb öntevékenységet kell tanúsítaniok és semmi esetre sem szabad a kicsinyességig menő állandó irányításra, vagy pedig gyámkodásra várniok annál kevésbé, miután a nyomozás vezetőjével, vagy pedig az egyenruhában nyomozó csendőrökkel való gyakori személyes érintkezés sokszor akadályokba ütközhetik.

A különleges szolgálatban való magatartást és ezen szolgálat mikénti teljesítését illetőleg általánosságban ugyanazon szabályok és irányelvek mérvadók, amelyek a csendőr részére a jelen utasításban előírva vannak. A különleges szolgálat sajátlagos voltából folyó eltérő eljárásokat a m. kir. belügyminiszter által külön kiadandó rendelkezések szabályozzák.

A különleges szolgálat céljából és természetéből folyólag a polgári ruhában nyomozó csendőröknek kilétüket felfedniök, vagy önálló nyomozati cselekményeket foganatosítaniok nem szabad. Kivételt képez az az eset, mikor a különleges szolgálatot teljesítő csendőrnek olyan, halasztást nem tűrő nyomozati cselekmény (elfogás, házkutatás, személymotosás stb.) foganatosítására nyílik alkalma, melynek elhalasztása, vagy elmulasztása a nyomozás eredményét, vagy a tettes kézrekerülését megghiúsítaná; az ily esetben való magatartást illetőleg a jelen utasítás 192. pontjában foglaltak értelemszerűen alkalmazandók. Ha azonban ezen nyomozati cselekmények foganatosítására közbiztonsági közegek állanak rendelkezésre, úgy arra azokat kell felszólítani.

Szolgálatilag való fellépés esetén a különleges szolgálatot teljesítő csendőr magát areképes igazolványával igazolja; máskor ezen igazolványt a személyazonosság igazolására használni nem szabad.

351. A különleges szolgálatot teljesítő csendőrnek minden olyan magatartást, amely fegyverhasználathoz vezetne, a lehetőség szerint kerülnie kell, ami kilétének

gondos leplezése esetén nehézségbe nem ütközik. Megtámadtatása esetén fegyverét csakis a jogos védelem korlátai között használhatja.

Tekintettel arra, hogy a különleges szolgálatban álló csendőröknek szolgálatuk természete folytán néha korezmákban és vendéglőkben is kell tartózkodniok, az ily helyekre való belépés, az ott tartózkodás, valamint szeszes italoknak kis mértékben való élvezése meg van engedve ugyan, de a legkisebbfoku megittasodástól is gondosan óvakodni kell, mert az egy ízben való megittasodás is a szigorú felelősségrevonáson kívül a különleges szolgálat alól való azonnali felmentést vonja maga után.

A különleges szolgálat külszolgálatnak tekintendő és a csendőr által annak tartama alatt elkövetett bűncselekmények és fegyelmi vétségek „szolgálatban“ elkövetetteként bírálандók el.

A különleges szolgálat lényege, valamint egyes csendőröknek azzal általánosságban, vagy esetenként való megbízása szolgálati titkot képez és arra a bíróságoknak, vagy hatóságoknak teendő jelentésekben sem szabad hivatkozni. Különleges szolgálatot teljesítő egyének az általuk nyomozott ügyekben tanuként nem szerepelhetnek.

352. Különleges szolgálatban álló csendőröknek ezen szolgálatuk közben csendőrparancsnokságoknál személyesen jelentkezniök csak akkor kell, ha az a szolgálat eredményének veszélyeztetése nélkül lehetséges. Ugyanezen szempont mérvadó a menetlevél, előfogat, vagy átvonulási szállás igénybevétele tekintetében is.

Ha az illetékes csendőr őrsparancsnokságnál való személyes jelentkezés lehetséges nem lenne, úgy azt alkalmas módon írásban kell megtenni. Az illetékes őrsön való akár személyes, akár pedig írásbeli jelentkezésre minden különleges szolgálatot teljesítő csendőr kötelezve van, ha az őrskörletben, vagy az őrs állomáshelyén 48 óránál hosszabb ideig tartózkodik. Ily jelentésekben mindig megemlítendő, hogy a különleges szolgálatot teljesítő csendőr az őrskörletbe mikor érkezett meg, hol és körülbelül meddig fog tartózkodni.

353. A különleges szolgálatban álló csendőrök ellenőrzése azon őrsparancsnok feladatát képezi, akinek körletében azok szolgálatalilag tartózkodnak. Ha ily alkalommal az ellenőrző és ellenőrzött csendőrök személyesen érintkeztek, az ellenőrzés megtörténtét a naplóban kell igazolni, míg ha a személyes érintkezés lehetséges nem volt, azt a nyomozó szakaszparancsnokságnak kell bejelenteni.

A nyomozó szakasz parancsnoka — ha azt szükségesnek látja — különleges szolgálatban álló csendőreit külön e célra kivezényelt, polgári ruhás rangidősebb csendőr által is ellenőriztetheti.

A különleges szolgálatban álló csendőröknek adott feladat teljesítése, a nyomozó szakaszparancsnoksághoz történt útbaindítás napja és órája, a nyomozás vezetője által a naplóban igazolandó. Ez alkalommal elbírálás tárgyát kell képeznie annak is, hogy a különleges szolgálatot teljesítő csendőr által igénybe vett szolgálati időtartam, valamint az általa esetleg foganatosított utazások a kapott feladattal kellőleg indokolva vannak-e?

A napló bevonulás után a nyomozó szakaszparancsnok által alaposan átvizsgálendő és ennek megtörténte után számszerinti sorrendben irattározandó.

354. A különleges szolgálatból bevonult minden csendőr a nyomozó szakaszparancsnokságnak rövid jelentést tesz, melyben a kapott feladat, annak mikénti megoldása és a szolgálat alatt elért eredmény jelentendő. Ezen jelentést a naplóhoz kell csatolni.

Különleges szolgálatra kivezényelt csendőrök ismétlőpisztollyal és egy tár tartaléktölténnyel fegyverzendők fel.

A különleges szolgálatot teljesítő csendőrök által havonta teljesítendő szolgálati óraszám meghatározva, valamint az egy kivezénylés után egyfolytában teljesítendő szolgálati működés tartama korlátozva ninesen.

67. §.

Vasutbiztosítás.

355. Bizonyos esetekben felmerül annak szükségessége, hogy egyes vasuti vonatok akadálytalan közlekedését a csendőrség biztosítsa. Ily esetekben vasutbiztosító szolgálat rendeltetik el.

A vasutbiztosítás célja az, hogy valamely megjelölt vasuti vonal az elrendelt idő tartama alatt fokozott mértékben ellenőriztessék, annak bárminemű rongálása megakadályoztassék és ezáltal a vonat vagy vonatok akadálytalan áthaladása biztosíttassék.

356. A vasutbiztosítást — a biztosítandó vonalnak és a szolgálat tartamának megjelölése mellett — a vármegyei csendőrparancsnokságok útján esetről-esetre a kerületi parancsnokság rendeli el.

A vasutbiztosításra a vármegyei csendőrparancsnokságok által a 12. melléklet szerint egy állandó tervezet készítendő, melybe a parancsnokság területén áthaladó összes vasúti vonalak felveendőik annak megjelölésével, hogy mely örs, melyik vonalnak, mely számú őrházhoz tartozó szakaszát vagy szakaszait, illetve mely hidat, átereszt stb. tartozik biztosítani, továbbá, hogy ellenőrző járőröket mely örsök vezényelnek, és hogy a kirendelt tiszt mely állomáson tartózkodik. Az ezekre vonatkozó és állandó érvényű intézkedések az érdekelt örsöknek kiadandók.

Tekintettel arra, hogy egyes örsök állományának nagymérvű igénybevétele esetén előfordulhat, hogy valamely örsön kellő számú csendőr nem áll rendelkezésre, a tervezet úgy állítandó össze, hogy az egyes örsökre kivetett létszám minden időben tényleg kivezényelhető is legyen. Ha valamely örs a szükséges létszámú legénység fölött adott esetben bármely okból még sem rendelkezne, úgy azt, ha arra idő van, a járásparancsnokságtól, különben pedig valamely oly szomszédos örstől tartozik kérni, mely vasutbiztosító szolgálatra igénybevéve nincs.

Megjegyzendő, hogy vasutbiztosító szolgálatra a vármegyei csendőrparancsnokság által nemcsak azon

örsök vehetők igénybe, melyeknek körletén a biztosítandó vasúti vonal áthalad, hanem mindazok a közeli örsök is, melyek járőreiket három-négy óra alatt a biztosítandó vonalra vezényelni képesek és távbeszélő állomással bírnak.

357. Elvileg minden vasúti őrházhoz, minden vasútállomásra, minden hídhoz (átereszhez) és alagúthoz egy-egy, igen kanyarulatós vagy fedett terepen átvezető és ezért be nem látható vonalszakaszokon pedig őrházankint két-két járőr vezénylendő. A járőrök számereje két fő.

Az őrházakhoz kivezényelt járőrök mint portyázó járőrök a pályatestnek az illető őrházhoz tartozó szakaszát állandóan portyázni, a pályatestet megvizsgálni, gyanus egyéneket igazoltatni, illetve a pályatesttől távortartani tartoznak. A hidakhoz és átereszekhez kivezényelt járőrök azokat szabályszerűen őrzik, a vasútállomásokra rendelt járőrök pedig vasutügyi leti szolgálatot teljesítenek.

358. A vasútbiztosítás tartamára minden 5 km.-nyi vonalra egy ellenőrző járőr és minden, a vármegyei parancsnokság területén áthaladó vasúti vonalrész valamely előre meghatározandó fontosabb vasútállomására egy tiszt jelölendő ki, oly módon, hogy azzal a járőrök a vasúti távbeszélőn át érintkezni tudjanak.

Az ellenőrző járőrök a nekik kiutalt vonalrészt legalább egyszer bejárni, a járőröket ellenőrizni, és ezt a kirendelt tiszti parancsnoknak távbeszélőn bejelenteni tartoznak. A kirendelt tiszt helyét el nem hagyhatja.

Az összes vasútbiztosító járőrök helyeiket legalább 2 órával a biztosítandó vonat érkezése előtt elfoglalni és félórával a vonat, vagy vonatok áthaladása után külön parancs bevárása nélkül bevonulni kötelesek.

68. §.

Átkutatás.

359. Átkutatás (razzia) alatt egy vagy több községnek, vagy valamely területnek meglepetésszerű átkutatása értendő.

Az átkutatás célja elsősorban az, hogy az átkutatott községben, vagy területen tartózkodó gyanús, körözött stb. egyének felkutattassanak, igazoltassanak, indokolt esetben elővezettessenek (elfogassanak) és ezáltal az átkutatott terület az ily egyénektől mintegy megtisztíttassék. Ebből következik, hogy átkutatásnak csak olyan községekben, vagy területeken van értelme, ahol ily egyének tapasztalat szerint, vagy gyaníthatólag nagyobb számban tartózkodnak és ahol azoknak az illetékes örsök által egyénekenként való állandó ellenőrzése bármely oknál fogva akadályokba ütközik (pld. a főváros környékén fekvő, nagyobb gyártelepekkel, nagy idegenforgalommal bíró községek és azok környéke stb.)

A csendőrség működési területének különleges viszonyainál fogva az éjjeli átkutatás — amellet, hogy foganatosítása nehézségekbe is ütközik — megfelelő eredményre kilátást nem nyújt, miért is a rendelkezésre álló erőhöz képest egyszerre csak akkora terület kutandó át, melyen az átkutatás reggeltől estig befejezhető.

366. Az átkutatás eredményes voltának legfőbb feltétele, hogy az meglepetésszerűen történjék, miért is minden elkészületet titokban, vagy legalább is leplezve kell megtenni. Ha az átkutatás végrehajtására nagyobb csendőrségi erő vezényeltetik ki, úgy az a meglepetés érdekében az átkutatást megelőzően az átkutatandó községeken, vagy területen kívül helyezendő el, illetve ott gyülekeztetendő.

Városok külterületén és környékén az átkutatás lehetőleg az államrendőrséggel egyetértésben és úgy tartandó meg, hogy a városok bel- és külterülete, illetve környéke egyidejűleg kutattassék át, ami azonban nem zárja ki azt, hogy saját működési területén a csendőrség — ha azt szükségesnek látja — önállóan is tartson átkutatást.

361. Az átkutatást tartó járőrök feladata a községben, utakon, vasutállomásokon, stb. talált és bármely okból gyanús egyéneket igazoltatni, gyanús helyeket átkutatni, valamennyi szállodát és nyilvános helyet ellenőrizni, gyanús egyéneknél, vagy ilyen helyeken talált gyanús tárgyak holszerzését igazoltatni és végül az

engedély nélkül tartott fegyvereket felkutatni és őrizetbe venni. Egyéb közbiztonsági természetű szolgálatok az átkutatás tartama alatt csak annyiban teljesítendőek, amennyiben a késedelem veszéllyel jár, különben a tett észleletek vagy vett feljelentések további eljárás végett az illetékes őrsparancsnoksággal közlendők.

Idegen egyének felkutatása végett a járőrök magán házakba is beléphetnek, de házkutatást csak a jelen utasítás 57. §-ában megjelölt esetekben tarthatnak.

362. Saját őrsállomásán, illetve örskörletében az őrsparancsnok az átkutatást saját kezdeményezéséből is bármikor elrendelheti. Ez esetben az őrsállomást, illetve az örskörletet vagy annak átkutatni szándékolt részeit a rendelkezésre álló járőrök között fel kell osztani és azok feladataként kizárólag csak a razziát tartó járőrök számára fentebb meghatározott teendőket kell előírni. Ha az őrs létszáma erre elegendő nem lenne, úgy az őrsnek az átkutatás tartamára való megerősítése végett a járásparancsnoksághoz kell fordulni.

A járásparancsnok területének azon községeiről amelyekben közártalmú, vagy gyanús egyének, illetve idegenek nagyobb számban szoktak megfordulni, amelyeknek időnkinti átkutatása tehát ajánlatosnak látszik a 14. minta szerint egy állandó „Átkutatási tervzet“-et állít össze, melyet a vármegyei csendőrparancsnokság hagy jóvá.

Az átkutatási tervzet összeállításánál szem előtt tartandók a következők:

Egy átkutatás alkalmával csak annyi község, illetve akkora terület kutatható át, amely legfeljebb 80 főnyi létszámmal és legfeljebb 12 óra alatt alaposan átkutatható. Az átkutatás végrehajtásához szükséges erő járőrökre osztandó fel és minden járőr feladata külön-külön megállapítandó.

363. A járőrök a következők szerint osztandók fel:

a) *Portyázó járőrök.* Feladatuk az átkutatandó területet, vagy községet házról-házra, illetve tereptárgyról-tereptárgyra járva koncentrikusan leportyázni és átkutatni. Ezen járőrök útiránya (községekben

az általuk átkutatandó utcák, terek, stb.) pontosan megjelölendő. Az egyes járőrök egymástól oly távolságra legyenek, hogy közöttük nagyobb át nem kutatott terület ne maradjon. A portyázó járőrök portyázási ideje megállapítva nincs, de — indokolt esetet kivéve — az átkutatási tervzetben előre megállapított időre bevonulni tartoznak. A portyázó járőrök létszáma rendszerint két fő.

b) *Útelzáró járőrök.* Feladatuk az átkutatandó területre, vagy abból kivezető utakat az átkutatás tartama alatt egy ponton állva ellenőrizni. Létszámuk rendszerint két fő.

c) *Vasútügyileti járőrök.* Feladatuk az átkutatott területen, vagy annak közelében levő vasútállomásokon az átkutatás tartama alatt vasútügyileti szolgálatot teljesíteni és az átkutatandó területről esetleg vasúton menekülni szándékozó közártalmú és gyanús egyéneket feltartóztatni. Létszámuk rendszerint két fő.

d) *Fogolyátvevő járőrök.* Feladatuk a többi járőrök által elfogott, vagy elővezetett foglyokat átvenni és a gyűjtőhelyre továbbítani, hogy a többi járőrök a foglyok kíséretése által szolgálatuktól hosszabb időre el ne vonassanak. Ily járőrök előre meghatározott helyeken és csak akkor állítandók fel, ha az átkutatás nagyobb területre terjed és így a járőröknek a foglyokat nagyobb távolságra kellene kísérniök. A fogolyátvevő járőrök létszáma négy fő.

e) *Ellenőrző járőrök.* Feladatuk az a) — d) alatt felsorolt járőröket ellenőrizni. Átlag minden négy-öt járőrre egy ellenőrző járőr számítandó. Az ellenőrző járőrök létszáma két fő.

364. Minden járőrnél annak felállítási helye, melyet az átkutatás megkezdésének időpontjában elfoglalni, illetve ahonnan kiindulva szolgálatát megkezdeni tartozik, pontosan megjelölendő.

Az átkutatás minden járőr által egy időpontban kezdendő meg. A járőrök oly sorrendben, ahogy a tervzetben felsorolva vannak, folytatólag megszámozandók.

365. A tervezetben megjelölendők továbbá:

a) A gyűjtőhely; ahova a foglyok kísérendők, ahol az átkutatást vezető tiszti parancsnok tartózkodik és ahova az átkutatás befejezte, illetve a megállapított idő letelte után valamennyi járőr bevonulni tartozik. A gyűjtőhelyen néhány főnyi tartalék készülségben tartandó.

b) Az elosztóhely; nevezetesen azok az átkutatandó területen kívül fekvő helyek, ahová az átkutatásra kirendelt, vagy összpontosított legénység a raziát megelőzőleg bevonulni és ahonnan felállítási helyére járőrönként szétoszlaní tartozik. Ezen elosztó helyek lehetőleg úgy állapítandók meg, hogy az átkutatást megelőzőleg minden ellenőrző járőr az által ellenőrzendő járőrökkel együtt legyen és azokat teendőikre nézve kioktathassa.

c) A legénységnek az átkutatást megelőzőleg és követőleg való elhelyezésére és élelmezésére nézve megtett, vagy megteendő előintézkedések.

366. Minden átkutatási tervezethez az átkutatandó község, vagy terület vázlata csatolandó, melyen a járőrök elosztó és felállítási helyei, valamint a gyűjtőhely feltüntetendők.

Az átkutatási tervezetben foglalt átkutatás végrehajtását az illetékes járásparancsnok javaslatára a vármegyei csendőr parancsnokság rendeli el. Ezen célra elsősorban a vármegyei csendőriskola veendő igénybe, törekedni kell azonban arra, hogy legalább a portyázó járőrök egy-egy tagja az illetékes örsről vezényeltessék vagy legalább a helyi viszonyokkal ismerős legyen. Egy és ugyanazon tervezet szerint megfelelő időközökben több átkutatás is tartható.

Az átkutatásra kivezényelt legénység a tervezet szerinti elosztásban az elosztó helyekre úgy irányítandó, hogy oda túlkorán meg ne érkezen.

Az átkutatás mindig tiszt — lehetőleg az illetékes járásparancsnok — vezetése alatt ejtendő meg, a tiszti parancsnok működése azonban a jelen utasítás 6. pontjában foglaltakon túl nem terjedhet.

367. Az ellenőrző járőrök tagjai a parancsnokként kijelölt tiszt által az átkutatást megelőzőleg kioktatan-

dók és az átkutatási tervezetnek az általuk ellenőrzendő járőrökre vonatkozó kivonatával ellátandók. A járőröknek az elosztó helyen való eligazítása és felállítási helyükre való utbaindítása az ellenőrzők feladatát képezi.

Az átkutatás kezdetének és befejezésének időpontját a kirendelt tiszti parancsnok állapítja meg.

Minden átkutatás után annak eredményét a vármegyei esendőrparancsnokságnak jelenteni kell.

69. §.

Határszéli szolgálat.

368. A határszéli szolgálat rendszeres ellátására a esendőrség nem hivatott, a határszélen és annak közelében elhelyezett esendőrörsök azonban a határvonal felügyeletében — hivatásszerű teendőik ellátása mellett — részt venni kötelesek.

Ott, ahol azt a létszámviszonyok valamint a közbiztonsági viszonyok megengedik, a határvonalat úgy éjjel, mint nappal lehetőleg gyakran kell leportyázní, sőt ezen célból megfelelő külön őrzőjáratokat is össze lehet állítani.

Megjegyzendő, hogy a határszél portyázása alatt nem azt kell érteni, hogy a esendőrnek mindenütt magán a határvonalon kell haladnia, hanem azt, hogy a esendőr a határvonal közelében ott portyázzon, ahonnan a határvonalra jó kilátása van és ahol leginkább fordulhatnak meg emberek.

369. A határvonalon portyázó esendőr kötelessége a határvonal jogosulatlan átlépését, árúk, fegyverek, vagy államellenes nyomtatványok átcsempészését és a katonai védművek, határjelek stb. megrongálását megakadályozni, illetve az ily büntetendő cselekmények tetteseit elfogni, vagy elővezetni és az illetékes hatóságnak átadni.

A határvonalon és annak közelében célszerű gyakran lesállást tartani.

A határvonalon és annak közelében fekvő községekben az idegenrendészetre különös figyelem fordí-

tandó. Az ily helyeken talált idegen egyének minden szolgálat alkalmával ellenőrzendők, illetve igazoltatandók, gyanús idegen egyének felkutatása végett időnkint razziák tartandók.

370. Határátkelési helyeken teljesítendő állandó szolgálatra, valamint útlevelek és határátkelési igazolványok rendszeres ellenőrzésére, vagy ily ellenőrzésnél való közvetlen közreműködésre a csendőrség csak a belügyminiszter engedélyével alkalmazható.

A határszéli szolgálatot ellátó szervekkel szoros kapcsolatot kell fenntartani.

A határszélen szolgálatot teljesítő csendőrök különleges fegyverhasználati jogát a jelen utasítás 40. §-a írja elő.

70. §.

Eljárás helyi rendészeti ügyekben.

371. Helyi rendészeti ügyek azok, amelyekben törvény, rendelet, vagy szabályrendelet értelmében a rendészeti intézkedési, végrehajtási és ellenőrzési jog, illetve kötelesség a helyhatóságot (községi előljáróság), illeti meg.

Helyi rendészeti ügyekben a csendőrség csak felügyelő és a községi közegeket támogató tevékenységet van hivatva kifejteni, mert a helyi rendészet kezelése elsősorban a község feladata, mely azt saját közegei által végezteti. A csendőrség saját főfeladatától, t. i. a közrend, a csend és biztonság fenntartásától vonatnék el, de a községgel és annak közegeivel is szükségtelen összeütközésekbe keverednék, ha a helyi rendészet ügyeibe a szükséges mérvén felül beavatkozna.

372. Helyi rendészeti ügyekben a csendőrség felügyelete abban áll, hogy ellenőrzi, vajjon a helyhatóság a szükséges intézkedéseket megtette-e, illetve hogy az ellenőrzést kellőképen fogantatosítja-e? Ha tehát a csendőr a helyi rendészeti intézkedések, vagy ellenőrzés hiányosságát, az ebbeli törvények, szabályok, vagy rendeletek áthágását vagy mellőzését veszi észre, erről a községi előljáróságot az őrsparancsnokság útján szóbelileg, vagy írásbelileg értesítse. Ha a községi előljáró-

ság ezen bajok orvoslására hajlandónak nem mutatkozik, vagy késedelmezést tanúsít, erről az őrsparancsnokság a járásparancsnokság útján a közigazgatási hatóságnak tegyen jelentést.

Azon esetben, ha valaki a helyhatóság intézkedéseinek nem tett eleget és ezáltal kihágást követ el, a csendőr az illetővel szemben önállóan eljárni köteles.

A csendőrnek saját örskörletén kívül helyi rendészeti ügyekbe beleavatkoznia nem szabad.

Azon célból, hogy az örsök, illetve ezek járőrei a felügyeleti területükre nézve kiadott rendeleteknek, vagy szabályrendeleteknek a helyi rendészetet érintő rendelkezéseivel mindig tisztában legyenek, szükséges, hogy ezen rendelkezések az őrsparancsnokságokkal is közöltessenek: a vármegye hivatalos lapjával tehát minden örsöt el kell látni.

71. §.

Területenkivüliség és konzuli személyes mentesség.

373. Területenkivüliség és konzuli személyes mentesség alatt egyes külföldi állampolgársággal bíró személyiségeknek a magyar büntető törvények alóli, viszonyosságon alapuló személyes mentességét értjük. Mindazon személyekkel szemben tehát, kiket az alábbiak szerint a területenkivüliség, vagy a konzuli személyes mentesség megillet, a csendőr még tettenkapás esetében sem járhat el, hanem köteles észleleteit a kir. ügyészségnek haladéktalanul bejelenteni, illetve a nála tett feljelentést (nyilatkozatot) a kir. ügyészségnek beküldeni. Az ügyben érdekelt oly más egyéneket illetőleg azonban (tettestárs, részes, sértett, tanúk stb.) kiket a területenkivüliség vagy a konzuli személyes mentesség meg nem illet, a nyomozás lefolytatható.

374. A területenkivüliség kedvezményét élvezik:

a) a külföldi uralkodók és államfők;

b) a külföldi uralkodóknak és államfőknek diplomáciai képviselői, úgymint: a nagykövetek, a nunciusok, a követek, rendkívüli miniszterek, rezidens miniszterek és a diplomáciai ügyvivők;

c) a nagykövetségeknek és követségeknek hivatalnoki személyzete, úgymint: követségi tanácsosok, titkárok, attachék, irodai hivatalnokok és követségi futárok;

d) a magyar állam területén tartózkodó külföldi uralkodóknak és államfőknek, valamint a nagyköveteknek és követeknek házi- és szolgálatszemélyzete, amennyiben az illető külföldi uralkodó, vagy követ államának alattvalói.

A konzulsági személyzethez tartoznak:

a) a főkonzulok, konzulok és alkonzulok;

b) konzulsági ügynökök és ügyvivők;

c) az a) és b) alatt felsoroltak hivatali személyzete és a konzuli növendékek.

375. A konzuli személyes mentességet élvező egyének az e tárgyban rendelkező törvények, nemzetközi egyezmények, illetőleg a nemzetközi jog szabályai értelmében — amennyiben az illető külföldi állam alattvalói — csak nagyobb súlyú büncselekmények esetében, illetőleg csak bizonyos föltételek alatt vannak alárendelve a magyar büntető bíróságok, illetve rendőri hatóságok hatáskörének és tanúk gyanánt bűnügyekben csak az e tárgyban rendelkező törvényekben és nemzetközi egyezményekben meghatározott esetekben és módozatok mellett és csak a bíróság intézkedésére kérdezhetők ki.

72. §.

Mentelmi jogot élvezőkkel szemben követendő eljárás.

376. A „mentelmi jog“ kifejezés alatt az országgyűlés (nemzetgyűlés) tagjait hivatásuk akadálytalan gyakorlása és függetlensége érdekében megillető kétféle kiváltságot kell érteni és pedig:

1. A szorosabb értelemben vett „feleletmentesség“-et (felelőtlenség, szólásszabadság) mely szerint az országgyűlési tag azért, amit mint olyan — tehát hivatása körében működve s e működése közben — akár az országgyűlésen, akár azonkívül mond vagy tesz, kizárólag csakis az országgyűlés illető háza részéről vonható felelősségre, ellene tehát a kérdéses maga-

tartása miatt semmiféle — sem polgári, sem katonai — hatóság megtorló eljárást egyáltalában nem indíthat.

2. Az ügynevezett „sérthetetlenség“-et, melynek értelmében bármely, az előbbi pont alá nem eső büntetendő magatartásáért, vagyis mindazért, amit az országgyűlési tag nem mint ilyen, tehát nem törvényhozói hivatásának gyakorlása közben mond, vagy tesz, csakis akkor vonható az illetékes hatóságok által felelősségre és — tettenérés esetét kivéve — csakis akkor tartóztatható le, ha az országgyűlés illető háza erre az engedélyt megadja.

377. Ha tehát az országgyűlés (nemzetgyűlés) tagja nem törvényhozói minőségben követ el büntetendő cselekményt, vele szemben a Ház (nemzetgyűlés, vagy főrendiház) engedélye nélkül eljárni ilyenkor sem lehet, hanem a mentelmi jog felfüggesztésének kieszközlése végett az észlelt, vagy tudomásul vett büntetendő cselekmény a kir. ügyészségnek bejelentendő.

A mentelmi jog nem akadályozza azt, hogy a csendőr az eljárás sikerének biztosítása végett szükséges olyan nyomozati cselekményeket teljesítsen, melyek a törvényhozás tagjának kikérdezése, vagy elfogása (elővezetése) nélkül foganatosíthatók. Ilyen nyomozati cselekmények például a tanúk kikérdezése, a bűnjelek megszerzése, a bűncselekmény nyomainak biztosítása stb.

A mentelmi jog védelme alatt álló egyének is elfoghatók azonban, ha büntett elkövetésén tettenéretnek.

73. §.

Fiatalokorakkal szemben követendő eljárás.

378. Fiatalokorakkal szemben a csendőrnek különös tapintattal kell eljárnia és különösen az azok ellen folytatott nyomozás során arra kell törekednie, hogy a fiatalokor személye szükségtelen meghurcolásnak kitéve ne legyen, valamint, hogy az általa elkövetett bűncselekmény köztudomásúvá ne váljék, nehogy az esetleg még romlatlan fiatalokor a nyilvánosság előtt való szükségtelen meghurcoltatása által megátalkodottá tétessék,

vagy valamely életpályán való későbbi elhelyezkedése esetleg csak meggondolatlan cselekménye folytán megrehezíttessék.

Fiatalkoruak által elkövetett bűntettek és vétségek, a kir. bíróságok valamint egyes, a közigazgatási és rendőri hatóságok hatáskörébe tartozó kihágások elbírálása a büntető hatáskörrel felruházott kir. törvényszékeknél és kivételesen egyes — külön rendelettel kijelölt — járásbíróságoknál felállított fiatalkoruak bíróságának hatáskörébe tartozik, miért is fiatalkoruak ellen ily cselekmények miatt tett feljelentések az illetékes fiatalkoruak bíróságának teendők meg.

379. Ha valamely fiatalkoru által elkövetett bűncselekménnyel áll összefüggésben, úgy a fiatalkoru ellen a nyomozás külön folytatandó le és ellene külön feljelentés teendő.

Fiatalkoru ellen tett minden feljelentéshez a fiatalkorú születési anyakönyvi kivonata csatolandó, illetve, ha az a feljelentés megtételéig beszerezhető nem lett volna, utólag beszerezendő és azon hatóságnak, vagy bíróságnak, melyhez a feljelentés tétetett, pótlólag betérjesztendő.

380. Minden, fiatalkoru ellen tett feljelentéshez a születési anyakönyvi kivonaton kívül „Környezet tanulmány“ csatolandó, melynek adatait a községi előljáróság, vagy megbízható magánegyének útján, esetleg személyes tapasztalatai, vagy észleletei alapján az ügyben eljáró csendőr tartozik beszerezni.

A környezettanulmány a bíró tájékoztatására szolgál avégből, hogy a fiatalkoru terhelt egyéniségét, értelmi és erkölcsi fejlettségét és életviszonyait megítélhesse. Erre a célra nem szükséges a környezettanulmányban feltett kérdések mindenikére választ adni, mert e kérdések inkább csak arra kívánják a környezettanulmány beszerzésével megbízott csendőr figyelmét felhívni, hogy minő irányban kell puhatólnia. A szerzett adatokat a csendőr a környezettanulmányba ahhoz képest vezesse be, amint azok az adott esetben a fiatalkoru egyéniségének és életviszonyainak megítélése szempontjából jelentőseknek látszanak. A

környezettanulmányt a csendőr lehetőleg ne a fiatal-korú jelenlétében töltsse ki, hanem vele és környezetének tagjaival, valamint más megbízható egyénekkel, kik a fiatalkorúnak és környezetének viszonyait ismerik, folytasson beszélgetést és ennek eredményéhez, valamint az általa tapasztaltakhoz képest válaszoljon a környezettanulmányban feltett kérdésekre.

381. A csendőr az örskörletben lakó összes fiatal-korúakat, tehát azokat is állandóan figyelemmel kísé-
ni köteles, kik büntetendő cselekményt nem követtek el. Ha a csendőr azt észlelné, hogy valamely fiatal-korú eddigi környezetében erkölcsi romlásnak van kitéve, vagy züllésnek indult, úgy arról a szükséges adatok megállapítása után, de alakszerű nyomozás megejtése nélkül az illetékes közigazgatási, vagy rendőrhatóság-nak tegyen jelentést.

382. Fiatalkorúak kikérdezése rendszerint azok szüleinek, törvényes képviselőjüknek, vagy annak jelenlétében foganatosítandó, kinek háztartásában a fiatal-korú él. Ezen eljárás csak akkor mellőzhető, ha az itt említett személyek a fiatalkorú által elkövetett bűncselekményben érdekelve vannak, vagy ha jelenlétük a nyomozás érdekét veszélyeztetné.

Elfogott, elővezetett, vagy őrizetbe vett fiatal-korút lehetőleg felnőttektől elkülönítve kell őrizni és kísé-
ni és — ha csak különös elővigyázatra szükség nincs — megengedhető, hogy a fiatalkorú községekben és lakott helyeken, — de csakis nappal — ne a csendőr előtt, hanem mellette haladjon.

Elfogott, vagy elővezetett fiatalkorúak mindig közvetlenül az illetékes fiatalkorúak bíróságának, illetve az illetékes közigazgatási, vagy rendőri hatóságnak adandók át.

383. A csendőr a próbára bocsátott fiatalkorúakkal is megfigyelni és ellenőrizni tartozik, de próbára bocsátott fiatalkorúak rendszeres ellenőrzésével, vagy felügyeletével, továbbá a pártfogó teendőinek ellátásával a csendőr örsök, vagy egyes csendőr egyének a bíróság, vagy hatóság által meg nem bízhatók.

74. §.

Katonai egyénekek szemben követendő eljárás.

384. Helyőrségeken kívül a rangosztályba nem sorolt havidíjasok, vagy ezeknél alsóbb rendfokozatban álló katonai egyének a csendőr által katonai rendészeti szempontból (öltözködés, magatartás stb.) valamint csapattestüktől való távollétük igazolt volta tekintetében ellenőrzendők.

Helyőrségeken kívül fekvő őrsállomásokon rangosztályba nem sorolt havidíjasok, vagy ezeknél alsóbb rendfokozatban álló katonai egyének bármely okból való megjelenésüket — 8 napon túl való tartózkodás esetén eltávozásukat is — az illetékes csendőrőrsön jelenteni kötelesek. Ezek közül tehát azok, kik a köteles jelentkezést elmulasztották, igazoltatandók. Ha szabadságolási, vagy eltávozási engedéllyel, illetve őket kirendelő parancsal nem rendelkeznek, őrizetbe veendők, ha pedig magukat és ott tartózkodásuk jogosultságát igazolni tudják, akkor a köteles jelentkezés elmulasztása miatt feljelentendők.

Az őrsön jelentkezett ideiglenesen szabadságolt katonai egyénekről nyilvántartást kell vezetni.

385. Azok a katonai szolgálatra behívott egyének, akik a behívásra be nem vonultak és annak okát igazolni nem tudják, szintén őrizetbe veendők.

Ezenfelül rangosztályba nem sorolt havidíjasok és ezeknél alsóbb rendfokozatban álló katonai egyének a csendőr által elfogandók, ha:

- a) büntetlen, vagy súlyos vétségben tetten éretnek;
- b) ha ily cselekményben őket súlyos gyanú terheli;
- c) ha garázda magaviselet által nyilvános botrányt idéznek elő;
- d) ha a csendőr hatáskörébe eső utasításának, vagy parancsának nem engedelmeskednek, valamint, ha a csendőrt szidalmazták, vagy tettelesen megtámadják;
- e) ha az elfogásra parancs lett kiadva;
- f) ha ezen ellenszegülő és garázdálkodó egyének elfogására a csendőrhöz a körülmények által igazolt felszólítás intéztetik.

386. Tiszteket csak az a) d) és e) alatti esetekben szabad elfogni, a többi esetekben az elfogás csak tisztek által vezényelt járőrök vagy őrségek által, vagy ha valamely, a garázdálkodónál feljebbvaló követeli az elfogást, ez utóbbinak közbenjárása mellett fogatosítható.

387. Az elfogott vagy elővezetett katonai egyének a honvéd állomásparancsnoksághoz, illetve ha az helyben nem volna, azon legközelebbi honvéd állomásparancsnoksághoz kísérendők be, melynek állomásán több mint egy alosztály van elhelyezve. Ha azonban az elfogott, vagy elővezetett katonai egyén illetékes csapata közelebb volna, akkor oda kísérendő.

388. Tényleges szolgálatban álló katonai egyén ellen a csendőr őrs, vagy a járőr az illetékes katonai parancsnokságtól vett felhívás nélkül csak akkor teljesíthet nyomozó cselekményeket, ha a késedelem veszéllyel jár. Minden más esetben a katonai egyének ellen tett feljelentést, vagy saját észleleteit az illetékes katonai parancsnokságnak kell bejelentenie.

Katonai egyének elleni feljelentések a járásparancsnokság útján és mindig az illetékes csapat, (önálló osztály, vagy intézet) parancsnoksághoz teendők meg.

Tényleges szolgálatban álló katonai egyének tanúk gyanánt a csendőr által bármikor kikérdezhetők.

389. Ha a csendőrnek katonai épületben (hajón vagy táborban stb.) nyomozó cselekményeket (pl. kikérdezést, elfogást, házkutatást, tárgyak őrizetbe vételét stb.) kell foganatosítania, e cselekményeket csakis az illető helyek parancsnokánál, vagy helyettesénél történt előzetes jelentkezés és feladatának bejelentése után és az ez utóbbi által kijelölt katonai egyén jelenlétében foganatosíthatja.

Ha a csendőr valamely őrizetbe veendő tárgy kiadására tényleges szolgálatban álló katonai egyént felhív és a felhívás eredménytelen marad, a megfelelő kényszerítő eszközök alkalmazása végett a felhívott egyén feljebbvalója kérendő fel, aki a vonakodót az őrizetbe veendő tárgy kiadására szorítja.

390. A csendőrt a jelen utasítás V. fejezetében biztosított jogai katonai egyénekkal szemben is megilletik, amennyiben a jelen §. kivételt, vagy az V. fejezetben foglaltakkal ellentétes rendelkezést nem tartalmaz.

75. §.

Eljárás tüzeset, vízáradás és elemi csapás esetén.

391. Tűzvész esetén a csendőr kötelessége a lakosságot felriasztani, a tűzoltóságot értesíteni és a helyszínére sietni. A tűz oltásával a csendőr maga rendszerint ne foglalkozzék, addig azonban, míg a tűzoltóság megérkezik, vagy az arra hivatott hatósági személy részéről intézkedés történik, intézkedjék, hogy a lakosság a tűz eloltásához lásson, maga pedig a tűzoltást vezesse.

Az intézkedésre hivatott hatósági személy és a tűzoltóság mindenben támogatandó. Különösen arra kell ügyelni, hogy a lakosság azok rendelkezéseit teljesítse és ha vízfordás szükséges, abban mindenki részt vegyen, aki arra kirendeltetett.

Tűzvész esetén, valamint, ha veszélyeztetett házak lakóinak kilakoltatása válik szükségessé, a csendőr köteles minden veszélyeztetett házba behatolni, a benne lakókat a fenyegető veszélyre figyelmeztetni, a ház elhagyására felszólítani és a kilakoltatást foganatosítani. Kilakoltatásoknál elsősorban arra kell figyelemmel lenni, hogy a gyermekek, betegek vagy egyébként gyámoltalanok megmentessenek.

392. Hasonló módon kell eljárni vízáradás esetén is. Ha a vízáradás veszélye már előre megállapítható, úgy oda kell hatni, hogy a szükséges óvintézkedések idejekorán megtéssenek. Ilyen intézkedések: töltések, hidak és más átkelési művek jókarba helyezése; mentőeszközök, hágsók, ladikok, esolnakok, dereglyék stb. készentartása; éjjeli örködésről és a vészjel gyors megadhatásáról való gondoskodás és végül magasabb pontok kijelölése azon célból, hogy árvíz esetén a lakosság ingóságaival oda menekülhessen.

A töltések védelmére különös gondot kell fordí-

tani és azok szükség esetén a csendőr által is őrzendők. A töltések és védgátak átvágására irányuló minden merényletet — ha másként nem lehet — fegyverhasználattal is meg kell akadályozni.

393. A csendőr szolgálatteljesítés közben gyakran lehet abban a helyzetben, hogy elemi csapásokat, vagy hasonló szerencsétlenségeket már keletkezésükben észrevehet. Ez esetben kötelessége a veszély által fenyegetetteket azonnal figyelmeztetni, nekik minden lehető segílyt és támogatást nyújtani és odahatni, hogy a fenyegetetteknek mindenki segítségére siessen. Ilyenkor a csendőr a szükséges intézkedéseket jogosult saját hatáskörében is megtenni, hogy a fenyegető veszély elháríttassék, vagy annak következményei enyhíttessenek.

394. Úgy tűzvész, mint vízáradás vagy elemi csapás esetén a csendőr arra törekedjék, hogy a rendet minden körülmények között fenntartsa és hogy az ilyenkor rendesen beállani szokott riadalmat és fejevesztettséget megszüntesse. Különös kötelessége ezenfelül az életmentésen kívül a vagyon megmentésében, főleg pedig annak megőrzésében közreműködni, illetve azt személyesen is végezni. A felügyelet az elemi csapás elmulta után is folytatandó.

Minden ily esetben azonnal nyomozás indítandó meg annak kiderítése végett, hogy a tűzvész, vagy vízáradás miként keletkezett és hogy annak keletkezéséért terhel-e valakit büntetőjogi felelősség. Ha büntetőjogi felelősség senkit sem terhel, úgy a történekről csak a közigazgatási hatóságnak teendő jelentés.

395. Tüzesetet a m. kir. központi statisztikai hivatalnak is be kell jelenteni. Ezen jelentés a következőket tartalmazza: vármegye, járás, község (város), melyben a tüzeset történt, a tüzeset mikor, kinek a telkén támadt és végül, hogy mi és mily kárértékben égett el. Ha a tűzvész valamely pusztán, majorban, erdőben, tanyán, vagy valamely más, községen kívül fekvő helyen történt, úgy a község (város), melyhez az illető hely tartozik, szintén megnevezendő.

76. §.

Rendkívüli esetek bejelentése.

396. A szolgálatban álló esendőr a jelen utasítás 13. mellékletében felsorolt rendkívüli eseteket, mihelyt azokat tudomásul veszi, tehát még a nyomozás megindítása előtt, őrsparancsnokságának a legrövidebb uton azonnal bejelenteni köteles.

Ezen jelentést, ha csak lehetséges, távbeszélőn kell megtenni. Ha a közelben távbeszélő nem áll rendelkezésre, ellenben távirda a közelben van, úgy azt kell igénybe venni, míg az esetben, ha sem távbeszélő, sem távirda nem áll rendelkezésre, akkor a jelentés továbbítására polgári küldöncöt kell felfogadni, kinek a helyhatóság által megállapítandó díjazását az őrsparancsnokság nyugta ellenében azonnal kifizetni, az illetékes gazdasági hivatal pedig minden külön engedély nélkül a javadalmazás terhére elszámolni, illetve az őrsparancsnokságnak megtéríteni köteles.

Ha a jelentést küldönc továbbítja, azt írásban kell megtenni. A küldönc hátsólovát, vasutat, rendkívül sürgős esetben pedig egy lovas előfogatot is igénybe vehet.

397. A szolgálatban álló esendőr által bejelentett, valamint az őrsparancsnok által észlelt vagy más uton tudomásul vett rendkívüli eseteknek illetékes helyekre való azonnali bejelentése az őrsparancsnok feladatát képezi. Azt, hogy az egyes rendkívüli eseményeket hova és milyen uton kell bejelenteni, a 13. melléklet tünteti fel. Ezen mellékletben a bejelentés módját jelző számjegyek a következőket jelentik:

1. A jelentés lehetőleg távbeszélőn teendő meg. Ha a közelben távbeszélő rendelkezésre nem áll, akkor a jelentést táviratilag kell megtenni, ha távirda sem áll rendelkezésre, akkor annak továbbítására esendőrségi futár vagy polgári küldönc veendő igénybe.

2. A jelentés távbeszélőn, annak hiányában táviratilag teendő meg. Ezen utóbbi esetben a táviratnak a legközelebbi távirdaállomáshoz való továbbítására esendőrségi futár vagy polgári küldönc vehető igénybe.

3. A jelentés táviratilag teendő meg.

4. A jelentés írásban, az ezen célra rendszeresített úrlapon teendő meg.

Ha a legközelebbi távirdaállomás a járásparancsnokság székhelyén van, akkor a táviratilag teendő jelentéseket a járásparancsnok tartozik megtenni.

Ha a rendkívüli eseményt több, ugyanazon állomáshelyen levő csendőrparancsnokságnak és hatóságának kell bejelenteni, úgy azt csak az illető állomáshelyen levő legalsóbb tiszti parancsnokságnak kell megtenni, mely azt a helyben levő illetékes helyekre írásban azonnal továbbítja.

398. A rendkívüli esetekről szerkesztett jelentéseknek röviden tartalmazniok kell azt, hogy:

a) Hol, mikor, mi és milyen körülmények között történt?

b) Milyen az általános hangulat? Nagyobb mérvű rendzavarástól tartani kell-e vagy nem?

c) Milyen intézkedések tétettek, vagy milyen intézkedések megtétele szükséges?

d) Mely helyekre tétetett jelentés?

Fegyverhasználatról tett jelentésben jelentendő, hogy:

1. A fegyver ki által, ki ellen, mikor, hol, miért és szolgálatban vagy szolgálaton kívül használtatott-e?

2. Sebesülés vagy haláleset okoztatott-e, ha igen, hány? (Halottak és súlyosan sebesültek névszerint felsorolandók).

3. Csendőregyén meghalt vagy megsebesült-e?

4. Milyen az általános hangulat? Rendzavarástól tartani lehet-e és az örs megerősítése szükséges-e?

5. Minő intézkedések tétettek, vagy minő intézkedések megtétele szükséges?

6. Minő intézkedések tétettek, vagy minő intézkedések megtétele volna szükséges?

7. Mely helyekre tétetett jelentés?

Ha valaki annak következtében sérült meg, hogy a csendőr éles kardját vagy szuronyát szándékosan vagy ösztönszerű félelemből megragadta, fegyverhasználatnak nem tekintendő ugyan, de azért a járásparancsnokságnak azt is be kell jelenteni, hogy kivizsgálás tárgyává tétessék.

399. A rendkívüli esemény folytán a csendőrség szempontjából szükségessé vált intézkedések — kettős intézkedések elkerülése végett — mindig csak a 13. mellékletben megjelölt csendőrparancsnokság által teendők meg, ami azonban nem zárja ki azt, hogy a magasabb parancsnokságok — ha azt szükségesnek találják — intézkedéseket tegyenek, azokról azonban azt a parancsnokságot, amely az intézkedésre a 13. melléklet értelmében elsősorban van hivatva, azonnal értesíteni kell, illetve az intézkedések végrehajtását közvetlenül annak kell elrendelni.

Ha az intézkedésre elsősorban hivatott parancsnokság oly intézkedések megtételét tartja szükségesnek, melyeket maga bármely okból meg nem tehet, úgy azok elrendelése végett a legrövidebb uton közvetlen előljáró parancsnokságához kell fordulnia.

Önként értendő, hogy sem az örs- sem a járásparancsnoknak nem szabad felsőbb rendelkezésre várnia oly — hatáskörükbe eső — intézkedések megtételét illetőleg, amelyeket a rendkívüli esemény kinyomozása, a tettesek vagy részesek elfogása, a rend helyreállítása vagy a veszély vagy kár elhárítása, illetve csökkentése szempontjából szükségesnek tartanak.

Ha az intézkedésre hivatott csendőrparancsnok közigazgatási vagy rendőrhatósági intézkedések megtételét is szükségesnek tartja, úgy azok megtétele végett rövid uton az illetékes közigazgatási vagy rendőrhatósághoz kell fordulnia.

IX. FEJEZET.

Felszólított szolgálat.

77. §.

Felhívási és megkeresési joggal bíró hatóságok és hatósági személyek.

400. A csendőrörsöket, járőröket és egyes csendőröket a jelen utasítás 7. pontjában felsorolt szolgálatokra közvetlen felhívás útján igénybevenni jogosultak.

a) a kirendelt kormánybiztos és a kormánybiztosi teendőkkel megbízott főispánok,

b) a vármegye alispánja és annak helyettese,

c) a kir. bíróságok és

d) a kir. ügyészségek vezetői és azok helyettesei,

e) a vizsgálóbírák és a kiküldött bírák.

f) az illetékes járás főszolgabirája és annak helyettese,

g) az államrendőrségi kapitányságok vezetői és azok helyettesei, de hatóságuknak csak azon területén levő csendőrörsökkel szemben, és csak azon területen teljesítendő szolgálatokra, melyeken a közbiztonsági szolgálatot a csendőrség látja el,

401. Sürgős esetekben — ha a késedelem veszéllyel jár — a csendőrörsöket, járőröket és szolgálatban álló egyes csendőröket is a jelen utasítás 7. pontjában előírt szolgálatok végzésére — hatáskörükön belül — közvetlenül megkereshetik:

a) idegen közigazgatási és rendőri hatóságok,

b) a letartóztatási intézetek (fegyház, börtön, fogház, államfogház és közvetítő intézetek) igazgatóságai,

c) határ- és vámhatóságok, belépő állomások, pénzügyi, adó, posta és távirdahivatalok,

d) a m. kir. honvédség, vámörség, folyamörség, államrendőrség és pénzügyőrség szolgálatban álló tagjai, járőrei és ezek fölöttes hatóságai (parancsnokságai),

e) községi előljáróságok.

402. Minden más hatóság — valamint nem sürgős esetekben a 401. pontban felsoroltak is — oly szolgálatokra, melyeket a csendőrség saját kezdeményezéséből nem teljesíthet, az örsöket csakis az illetékes főszolgabíró (rendőrhatóság) útján vehetik igénybe.

A felhívási vagy megkeresési joggal bíró hatóságok és hatósági személyek ezen jogukat ily joggal nem bíró más hatóságra vagy személyre sem általánosságban, sem esetenként át nem ruházhatják.

Nem illetékes hatósági személyek, valamint magánegyének felszólításai vagy megkeresései csak feljelentéseknek tekintendők.

78. §.

A felszólított szolgálat mikénti végrehajtása. Felhívások elbírálása.

403. Azt a szolgálatot, melyet a csendőrség csakis hatósági felhívás vagy megkeresés folytán teljesít, felszólított szolgálatnak nevezzük.

Illetékes hatóság vagy bíróság által annak törvényes hatáskörében kiadott felhívásokat és megkereséseket a csendőrörsök (járőrök) foganatosítani tartoznak.

A felhívás tartalmáért mindenkor az azt kibocsátó hatóság vagy hatósági személy felelős, miért is a csendőrörsök a felhívások törvényszerű vagy jogos voltának megbírálásába nem bocsátkozhatnak. A felhívás mikénti foganatosításáért az eljáró csendőr felelős, azért a felhívás folytán végzendő szolgálatoakat úgy teljesíti, mintha azokat saját kezdeményezéséből teljesítené. A felhívó hatóság vagy egyén a felhívás mikénti teljesítését meg nem határozhatja.

404. Ha a felhívás nyilvánvalóan az esküvel fogadott kötelesség, az állam vagy a szolgálat érdeke ellen irányulna, vagy ha törvényben tiltott cselekményt követelne, akkor a felhívás nem teljesítendő, de erről az illetékes járásparancsnokságnak jelentést kell tenni.

Szóbeli felhívások csak akkor teljesítendők, ha a felhívásnak írásban való kiadására idő nincsen és ha a felhívó hatósági személy — amennyiben ismeretlen lenne — személyazonosságát és felhívásra való jogosultságát előzetesen igazolja. A felhívás azonban ily esetekben utólag írásban is mindig kiadandó.

405. A felhívást vagy megkeresést kiadott hatóságnak vagy bíróságnak a szolgálat eredménye csak akkor jelentendő, ha az ezt kifejezetten kívánja; ha pedig a felhívás vagy megkeresés bármely okból teljesíthető nem volt, ez a felhívó hatóságnak vagy személynek az akadály megjelölése mellett esetről-esetre jelentendő. Ha a felhívást vagy megkeresést intézett hatóság valamely tagja az eljárás befejezésekor jelen van, a szolgálat eredménye közvetlenül neki és csak szóbelileg jelentendő, illetve hozandó tudomására. Ez esetben, valamint olyankor is, mikor a csendőr valamely hatósági személy mellé segédletként van kirendelve, a felhívás teljesítését az eredeti felhíváson az illető hatósági személy igazolja.

Ha valamely örs különböző hatóságok által ugyanazon időben több szolgálatra vagy segélynyújtásra kap felhívást vagy megkeresést, és ha a rendelkezésre álló legénység ezek teljesítésére elégtelen, valamely szomszédos örs kiegészítését kell közvetlenül igénybe venni. Ha erre idő nincs, akkor mindig a sürgősebb vagy közbiztonsági szempontból fontosabb szolgálat teljesítendő.

406. Annak ellenőrzése, hogy a csendőrség feladatát nem képező, vagy meg nem engedett szolgálatra igénybe ne vétessék, a járásparancsnok feladatát képezi, kihez minden felhívás utólagos láttamozás végett hetenkint felterjesztendő.

Ha az örsparancsnokság vagy a járőr valamely hatóság vagy hatósági személy részéről oly szolgálatra hivatnék fel, mely szolgálat teljesítése az örsparancsnok

(járőrvezető) véleménye szerint nem a csendőrség feladatát képezi, vagy amelynek végzése kifejezetten tiltva van, úgy ezen aggály az őrsparancsnokság által az eredeti felhívás felterjesztése mellett a járásparancsnokságnak bejelentendő, és a járásparancsnok döntéséig a felhívás teljesítése felfüggesztendő.

Csupán alakilag kifogásolható felhívások elbírálás végett csak teljesítésük után terjesztendők fel. Úgyis szintén utólag terjesztendő fel minden aggályos felhívás akkor is, ha a járásparancsnok döntésének kikérésére idő nincs, viszont a felhívás alapján teljesítendő szolgálat elhalasztásából bárminemű kár vagy hátrány származna.

A járásparancsnok a hozzá fölterjesztett aggályos felhívásokat a jelen utasítás 2. §-ában foglaltak alapján azonnal elbírálni és döntéséről a felhívó hatóságot és az érdekelt őrsparancsnokságot értesíteni tartozik; az ügyre vonatkozó összes iratokat pedig utólagos jóváhagyás végett szolgálati uton a kerületi parancsnokhoz felterjeszti. Ha a kerületi parancsnok a járásparancsnok döntésével egyetért, az iratokat láttamozás és jóváhagyás után a járásparancsnokságnak visszaadja, ellenkező esetben a döntést megváltoztatja és ezt — indokaival együtt — úgy a felhívó hatósággal, mint az érdekelt járásparancsnoksággal közli. A kerületi parancsnok döntése végérvényes és utána további eljárásnak helye nincs.

Az őrsparancsnokság a járásparancsnokság döntését sürgős esetben rövid uton — távbeszélőn — is kikérheti, a felhívás azonban ily esetben is utólag felterjesztendő és a döntés is utólag írásban közlendő.

A felhívás foganatosítására kijelölt járőr tagjainak neve az őrsparancsnok által a felhívásra reáveztendő.

Megkeresések mikénti teljesítése és elbírálása tekintetében a felhívásokra nézve előírt eljárást kell követni.

79. §.

Karhatalmi szolgálat.

407. „Karhatalom“-nak azt a csendőr járórt vagy csapatot nevezzük, amely a közhatóságok vagy hatósági személyek támogatására oly célból van kirendelve, hogy azoknak törvényszerű intézkedéseiknél és hivatalos ügyködéseiknél esetleges erőszakos ellentállás vagy támadás leküzdésére a szükséges anyagi erő rendelkezésükre álljon. A karhatalmi szolgálat célja tehát az, hogy valamely hatóságnak vagy hatósági személynek fegyveres segítség nyujtassék, miért is ezen szolgálatban a csendőrség csak oly mértékben működik önállóan, amennyiben azt ezen szolgálati céljának elérése szükségessé teszi.

A csendőrség karhatalom gyanánt csak akkor vehető igénybe, ha törvényszerű hatósági eljárásnál ellenszegülés fordult elő, vagy ilyentől nyomós okok alapján tartani lehet, ami az igénylés alkalmával kifejezésre juttatandó. Csendőrségi karhatalmat szükségtelenül vagy nem eléggé indokolt esetekben kirendelni nem szabad.

408. Csendőrségi karhatalom igénybevehető:

a) hatóságok, bíróságok és hivatalos kiküldetésben eljáró hatósági személyek személyes védelmére,

b) hatóságok, bíróságok vagy azok hivatalos kiküldöttjeinek támogatására, illetve az ezek által kiadott törvényszerű rendelkezések végrehajtásának biztosítására és

c) katonai, közbiztonsági és más törvényszerű fegyveres testületeknek és szerveknek valamint azok hivatásukban eljáró tagjainak támogatására, illetve segítségére.

409. Csendőrségi karhatalomnak közvetlen felhívás, illetve megkeresés útján való igénybevételére jogosultak:

a) a m. kir. belügyminiszter;

b) a kormánybiztosok és a kormánybiztosi teendőkkel felruházott főispánok,

c) a vármegye alispánja és helyettese;

d) a kir. ügyészség vezetője, a kir. törvényszék és a járásbiróság elnöke és ezek helyettesei;

e) vizsgálóbírák és kiküldött bírák;

f) az illetékes járás főszolgabirája és helyettese;

g) az államrendőrségi hatóság főnöke és helyettese, de hatóságának csak azon területén, amelyen a közbiztonsági szolgálatot a csendőrség teljesíti;

Az itt felsorolt hatóságok, bíróságok, parancsnokságok és személyek karhatalom kiállítása iránti felhívásukat közvetlenül az illetékes örsparancsnoksághoz, vagy szolgálatban álló járőrhez intézik. Ha azonban a kívánt karhatalmi szolgálat teljesítésére az örs rendelkezésre álló létszáma elegendő nem lenne, úgy megkereséseiket az illetékes járásparancsnoksághoz, ha pedig 20 főnél nagyobb csendőrségi erő összpontosítása, vagy kirendelése lenne szükséges, az illetékes vármegyei csendőrparancsnoksághoz intézik.

410. Sürgős szükség esetén — ha a késelem veszéllyel jár — csendőrségi karhatalmat közvetlen megkeresés útján igényelni jogosultak:

a) a m. kir. honvédség, vámőrség, folyamőrség, államrendőrség és pénzügyőrség szolgálatban álló egyénei, járőrei, őrsei (szakaszai) és ezek fölöttes hatóságai, illetve parancsnokságai;

b) letartóztatási intézetek igazgatóságai;

c) kirendelt bírósági végrehajtók és

d) községi előljáróságok.

Minden más hatóság, vagy hatósági személy, valamint nem sürgős esetekben az itt *a)–d)* alatt felsorolt hatóságok, parancsnokságok és személyek is, csendőrségi karhatalom kirendelése iránti megkereséseiket közvetlenül az illetékes járás főszolgabirájához tartoznak intézni. Ha ezen hatóságok részéről az örs, vagy járásparancsnoksághoz közvetlenül intézett megkeresések törvényessége ellen aggály merül fel, a teljesítésre nézve a járás főszolgabirájának döntését kell kikérni.

411. A csendőrség karhatalom gyanánt rendszerint csak saját működési területén alkalmazható. Ezen területen kívüli alkalmazása — halaszthatatlanul sürgős eseteket kivéve — csak a m. kir. belügyminiszter által rendelhető el.

412. Hatóságok és hivatalos kiküldetésben eljáró hatósági személyek és közegek támogatására kirendelt csendőrségi karhatalom feladata az illető hatóságot, vagy hatósági személyt erőszakoskodások ellen megvédeni és feladatának akadálytalan teljesíthetését biztosítani, de magában a hivatalos eljárásban cselekvőleg résztvenni nem szabad.

A hivatalos eljárás jogos, vagy jogtalan voltának elbírálásába — miután azért a felelősség az eljáró hatósági személyt terheli — a csendőrség rendszerint nem bocsátkozhatik. Ha azonban a hatósági személy részéről tanúsított eljárás törvénytelensége, vagy szabálytalansága nyilvánvaló, úgy az illető felkérendő, hogy ezen törvénytelen, vagy szabálytalan eljárásával hagyjon fel, mert különben a csendőrség kénytelen lesz a karhatalmi segély nyújtását beszüntetni. Ha ezen felkérés eredménytelen maradt, a karhatalmi segély nyújtása az eljárás támogatását illetőleg beszüntetendő és erről a közvetlen előljáró parancsnokságnak azonnal jelentés teendő.

413. Katonai vagy közbiztonsági fegyveres testületek csapataival, vagy egyéneivel való karhatalmi együttműködés esetén a csendőrség az említett testületekkel, vagy személyekkel egyetértésben, de saját utasításai szerint és önállóan jár el.

Népgyűlésekre kirendelt csendőrségi karhatalom az illetékes hatósági személynek, választásokra kirendelt karhatalom pedig a választási elnöknek rendelkezésére áll annyiban, hogy azoknak a rend fenntartására, illetve helyreállítására vonatkozó felhívásait teljesíteni tartozik, a végrehajtás módját azonban a karhatalom parancsnoka állapítja meg.

414. Csendőrségi karhatalom kivezénylésére jogosítva van:

a) az őrsparancsnok saját létszáma erejéig;

b) a járásparancsnok a székhelyén rendelkezésére álló létszám erejéig, illetve ha összpontosítás szükséges, legfeljebb 20 főnyi létszám erejéig.

c) a vármegyei csendőrparancsnok 120 főnyi létszám erejéig;

d) a csendőrkerületi parancsnok a saját állományából kirendelhető létszám erejéig.

Több kerület területére kiterjedő karhatalmi összpontosítást csak a m. kir. belügyminiszter rendelhet el. Halasztást nem tűrő sürgős esetekben azonban valamennyi parancsnok jogosult — utólagos indokolás mellett — az általa kiállítható összlétszám erejéig karhatalmat kirendelni.

415. A kivezénylendő karhatalom számerejét a kivezénylő csendőrparancsnokság határozza meg, mely felelős azért, hogy a karhatalom oly erős legyen, hogy feladatának minden körülmények között meg tudjon felelni. Az igénylő hatóság tartozik tehát a kivezénylő csendőrparancsnoksággal minden adatot közölni, amelyből az a karhatalom szükségelt erejét megállapíthatja.

20 főnél nagyobb létszámot igénylő karhatalmi szolgálatra elsősorban a vármegyei csendőriskola használandó fel, melynek kivezénylésére az illetékes vármegyei csendőrparancsnok jogosult.

Összpontosított karhatalmi erő, létszámához képest, mindig zárt kötelékbe osztandó be. Karhatalmi szolgálatra kivezényelt csendőresapatok az előírt béketáskálószeren kívül karabélyonkint 30 darab tartalék-tölténnyel vonulnak ki.

A kivezényelt karhatalom elhelyezésére és élelmezésére vonatkozó előkészületek az alkalmazás helyén levő, vagy az illető helyre nézve illetékes csendőr járásparancsnokság által teendők meg.

416. 20 főnyi vagy ennél nagyobb karhatalom mindig tiszt parancsnoksága alá helyezendő.

80. §.

Szállítmányfedezet és oltalmi kíséret.

417. Hivatalok, állami vagy magánvállalatok nagyobb pénz- vagy értéküldeményeinek szállításakor a csendőrség az illetékes főszolgabíró (rendőri hatóság) felhívására a szállítmány biztosítására igénybevehető. Állami és kincstári hivatalok, valamint a póstahivata-

lok ily szállítmányfedezetre a csendőrséget közvetlenül is megkereshetik.

A szállítmányfedezetre kivezényelt járőrnek legalább 2 főből kell állnia és ha a szállítmány kocsin szállítatik, azt külön kocsin kell kísérnie. Sem a szállítmány, sem a kíséret kocsijára — az arra jogosítottakon kívül — senkit sem szabad felengedni. A szállítmányfedezet részére szükséges kocsiról az érdekelt hivatal vagy vállalat saját költségén tartozik gondoskodni.

Szállítmányfedezet alkalmával szem előtt kell tartani, hogy a kíséret úgy eszközöltessék, hogy minden váratlan támadásnak idejekorán elejét lehessen venni. Ecélből a kíséret a szállítmányt 50—60 lépés távolságban, erősen fedett, igen kanyarulatós vagy egyébként veszélyes helyeken még kisebb távolságban kísérje.

Vasuti szállítmányok kíséretére a csendőrség csak kivételes esetekben, kizárólag nagyértékű vagy különösen fontos állami vagy kincstári szállítmányok biztosítása céljából és csak az illetékes járásparancsnokság útján vehető igénybe. Vasuti szállítmány kísérete alkalmával a szállítmányfedezetnek ugyanazon vasuti kocsi-ban kell utaznia, amelyben a szállítmány szállítatik. Igen hideg időjárás esetén, ha a szállítmányfedezetnek fütetlen vasuti kocsi-ban kell utaznia és ha az utazás 4 óránál hosszabb időt venne igénybe, úgy gondoskodni kell arról, hogy a szállítmányfedezet négy óránként valamely, az útvonalba eső örs által felváltassék.

418. Indokolt esetben (pl. éjjel vagy közbiztonságilag veszélyeztetett területen való utazás esetén) magán egyének is kérhetik egy járőrnek oltalmi kíséret gyanánt való kirendelését, de csak akkor, ha az utazás gépkocsin, kocsin, lóháton, vagy gyalog történik. Ily esetekben a szállítmányfedezetre nézve megállapított szabályok mérvadók. Vasuton való utazásnál oltalmi kíséret igénybe nem vehető.

Magánvállalatok által kért szállítmányfedezet és oltalmi kíséret csak akkor vezényelhető, ha az a közbiztonsági vagy más fontosabb szolgálatra hátránnyal nem jár.

A szállítmányfedezetet, vagy oltalmi kíséretet igénylő hatóság, vállalat vagy egyén az Illeték Szabály-

zatban meghatározott kíséreti díjat az őrsparancsnokságnak — nyugta ellenében — előzetesen befizetni tartozik.

Lovas örsökre nézve ugyanezen szabályok irányadók azzal a különbséggel, hogy a kíséret lóháton is tejesíthető.

81. §.

Fogolykiséret és fogolyörizet.

A) Foglyok átvétele és átadása.

419. „Fogoly“ alatt a csendőrség által felhívásra vagy saját kezdeményezésre elfogott, elővezetett, vagy őrizetbe vett, továbbá a hatóság által a csendőrségnek kíséret vagy őrzés végett átadott egyének értendők.

Felhívásra kísérendő foglyok átvételénél a csendőr mindenekelőtt győződjék meg azok személyazonosságáról; állapítsa meg, hogy menetképesek-e, panaszuk vagy kérelmük van-e és végül, hogy élelemmel és az évszaknak megfelelő ruházattal el vannak-e látva? Az ez irányban esetleg észlelt hiányosságokra az átadó hatóság figyelme megfelelő intézkedés végett felhívandó, azok el nem oszlatása azonban a fogolykiséret elindulását nem késleltetheti.

Ezután a foglyokat meg kell motozni és holmijukat is át kell vizsgálni. A foglyoknál oly tárgyak, melyek a megszökés elősegítésére, vagy öngyilkosság elkövetésére alkalmasak lehetnek, továbbá pénz és értéktárgyak meg nem hagyhatók. Foglyok pénze és értéktárgyai, valamint a hatóság által esetleg rendelkezésre bocsátott ruházat és takaró, nyugta és ellen nyugta mellett veendőek át, ha pedig egyes tárgyak a foglytól vétettek el, úgy azokról jegyzéket kell készíteni és azt a fogollyal is alá kell iratni.

Az örökiséret az átadó hatóság részéről kísérel levéllel és ha a kíséret előreláthatólag költséggel jár, a szükséges költségelőleggel is ellátandó.

420. A kíséret elindulása előtt a foglyok személyi adatai és személyleírásai feljegyzendők oly célból, hogy esetleges megszökés esetén azok alapján körözhetők legyenek.

Azt, hogy a szállítás vasuton, hajón, kocsin, vagy gyalog történjék-e, az átadó hatóság határozza meg; ott azonban, ahol vasuti, vagy hajóközlekedés van, azt kell igénybe venni. Ezek hiányában 20 km.-nél nagyobb távolságra a kíséret mindig kocsin eszközendő.

Egy és ugyanazon ügyben érdekelt, valamint a hatóság által veszélyesnek jelzett foglyok egymástól már az átvétel alkalmával lehetőleg külön választandók és erre a foglyok esetleges összebilincselésénél is figyelemmel kell lenni.

Fogolykiséret éjjel — sürgős szükség esetét kivéve — lehetőleg mellőzendő.

Saját kezdeményezésből elfogott, vagy elővezetett egyénekre nézve a fentiek értelemszerűen alkalmazandók.

421. A foglyok rendszerint közvetlenül azon hatóságnak adandók át, mely azok elfogását, vagy elővezetését elrendelte, vagy kérte, illetve, amelyhez az elfogott egyén által elkövetett bűncselekményről szerkesztett tényvázlat címezendő. Kivételt képeznek a következő esetek:

a) Ha az elfogásra, vagy elővezetésre vonatkozó felhívásban, vagy megkeresésben azon hatóság, vagy bíróság, melynek az elfogott, vagy elővezetett egyén átadandó, meg van jelölve, úgy a foglyok a felhívásban megjelölt hatóságnak, vagy bíróságnak;

b) saját kezdeményezésből, vagy nyomozó levél, illetve elfogató parancs (körözés) alapján elfogott és elővezetett egyének a legközelebbi kir. járásbíróságnak, vagy ügyészségnek.

c) kizárólag a m. kir. államrendőrség működési területén elkövetett bűncselekmény miatt bárhol elfogott, vagy őrizetbe vett egyének a legközelebbi m. kir. államrendőrhatóságnak;

d) fiatalkorúak mindig közvetlenül az illetékes fiatalkorúak bíróságának adandók át és végül

e) ha valamely elfogott, vagy elővezetett egyén több örskörlet területén, vagy a csendőrség és az államrendőrség működési területén több, egymástól független bűncselekményt követett el és ezért arra a saját területén elkövetett bűncselekmények folytató-

lagos kinyomozása végett egy másik csendőrörsnek, vagy rendőrhatóságnak szüksége van, úgy a fogoly annak adandó át, ezen körülmény azonban azon hatóságnak (biróságnak) melyhez a fogoly átadandó lett volna, bejelentendő.

422. A fogolyra vonatkozó tényvázlat mindig a fogollyal egyidejűleg és azon hatóságnak, vagy bíróságnak adandó át, melynek a fogoly átadatik. Kivételt képez a fenti *e)* pontban foglalt eset, melyben a tényvázlat közvetlenül azon hatóságnak, vagy bíróságnak küldendő be, melynek a fogoly átadandó lett volna.

A foglyok átvétele az átvevő hatóság által az eredeti felhíváson, illetve ha azok a csendőrség által saját kezdeményezésére fogattak el, külön átvételi elismervényen igazolandó. Ha a fogollyal együtt tárgyak, vagy értékek is átadatnak, úgy azok átvétele, vagy a járőr által szerkesztett jegyzéken, vagy pedig — egyenkint felsorolva — a fogoly átvételét igazoló elismervényen igazolandó.

A saját kezdeményezésből elfogott vagy őrizetbe vett egyént a csendőr rendszerint őrsparancsnokságához kíséri be, mely annak az illetékes hatósághoz való átadása iránt intézkedik.

423. Ha a nagy távolság és közlekedési eszközök hiánya miatt a fogolynak az őrsről az illetékes helyre való közvetlen bekísérése és átadása nehézségbe ütközik, a fogoly az útirányba eső legközelebbi őrsnek adandó át és azután őrsről-őrsre tovább kísérendő mindaddig, míg az átadás eszközölhető lesz. Ily esetben a fogoly tárgyai, az esetleges bűnjelek, valamint a fogolyra vonatkozó iratok is átvételi elismervény mellett a fogollyal együtt őrsről-őrsre adandók át.

Ha a közbeeső őrsök valamelyikén a továbbkíséréshez szükséges legénység nem állana rendelkezésre, a kíséret azon őrsig folytatandó, ahol legénység rendelkezésre áll.

Azon utolsó őrs, mely a foglyot a hatóságnak átadta, az átadásról szóló átvételi elismervényeket azon őrsnek juttatja vissza, melynek járőre az elfogást eszközölte.

Fogolykiséretek lehetőleg úgy indítandók útba,

hogy a foglyot rendeltetési helyükre való megérkezésük után azonnal átadhassák. Ha azonban az azonnali átadás lehetséges nem lenne, a fogoly a hatóságnak való átadás végett a vonatkozó okmányokkal együtt az ott állomásozó őrsnek, vagy vármegyei csendőriskolának is átadható, ha az a fogoly őrzéséhez szükséges legénységgel rendelkezik.

424. Ha az elfogást, vagy elővezetést eszközlő járőr az általa elfogott, vagy elővezetett egyént az őrsparancsnoksághoz kísérte be, az őrsparancsnok vagy helyettese a foglyot az őrsirodában, két, nem a csendőrséghez tartozó egyén jelenlétében és a bekisérő csendőrök távollétében kikérdezni tartozik a következők felől:

a) hol, mikor (nap, óra), ki által és miért lett elfogva, illetve elővezetés végett őrizetbe véve?

b) van-e jelen elfogatása, vagy elővezetése alkalmából az őt elfogott, vagy elővezetett, illetve bekisért csendőrök, vagy más egyének részéről irányában tanúsított bánásmód miatt panasza és ha igen, mi?

c) vannak-e testén sérülések, sebhelyek, vagy bántalmazásból származó más nyomok? Ha igen, azok mikor, hol, ki, vagy mi által és miként okoztattak?

Ha az őrsre bekisért egyén az irányában tanúsított bánásmód miatt panaszt emel, úgy erről a járásparancsnokságnak azonnal jelentést kell tenni.

425. Ha az elfogás felhívás, megkeresés, nyomozólevél, vagy elfogatási parancs alapján történt, az elfogottal, vagy elővezetettel az elfogás indoka az őrsparancsnok által újóláig közlendő. Ha pedig az elfogás, vagy elővezetés saját kezdeményezésre történt, úgy az elkövetett büntetendő cselekményekre vonatkozólag a bekisért egyén az őrsparancsnok, vagy helyettese által is részletesen kikérdezendő.

A fogoly pénze — ha az bűnjelt nem képez — annak élelmezésére elszámolási kötelezettség mellett és a fogoly beleegyezésével felhasználható. Az erre vonatkozó számlák, nyugták stb, azon bíróságnak, vagy hatóságnak adandók át, melynek a foglyok pénze átadatik. A vásárolt élelmicikkek átvételét a fogoly a vonatkozó számlán, nyugtán stb. elismerni tartozik.

426. Oly foglyokat, kiknek a csendőrség által való

kísérése tiltva van (beteg és elmebajos egyének, helybeli cselédszökevények, toloncok) a hatóságtól átvenni nem szabad.

B) *Fogolykíséret gyalog és lóháton.*

427. A fogolykíséret elindulása előtt a járőrvezető a foglyokat az általuk tanusítandó magatartásra oktassa ki. Figyelmeztesse őket a nyugodt és illedelmes magatartásra, az engedelmességre, mindennemű ellenszegülés és szökési kísérlet kerülésére, nehogy ellenük fegyverét kelljen használnia. Ha a fegyverek még megtöltve nem lennének, úgy azokat a foglyok jelenlétében kell megtölteni.

A fogoly minden esetben a csendőr előtt tartozik menni s őt a csendőr oly távolságból kövesse, hogy szökés kísérlete esetén azonnal utólérhesse, megtámadtás esetén pedig a kellő védelemre helye és ideje legyen. (Kivételt lásd a 382. pont 2. bekezdésében.) Két főből álló járőr a foglyot mindig mögötte menve kíséri. Nagyobbszámú fogoly kísérésére lehetőleg olyan erős járőrt kell vezényelni, hogy a foglyok a járőr tagjai által elől, hátul és kétoldalt közrefoghatók legyenek. A járőrvezető ilyenkor leghátul menetel.

Megbilineselt veszélyes fogoly füzőláncnál fogva is kísérhető.

428. Kíséret közben — az arra jogosított hatósági személyen kívül — senkinek sem szabad megengedni, hogy a fogolyhoz közeledjék, azzal szóbaálljon vagy vele jelek által, vagy másképpen érintkezzék. A csendőrnek a fogollyal beszélgetnie nem szabad és az sem engedhető meg, hogy a foglyok egymással beszélgessenek.

Ügyelni kell továbbá arra is, hogy a foglyokat senki se bántalmazza, hogy azok öngyilkosságot el ne kövessenek, magukhoz idegen tárgyat ne vegyenek és maguktól semmit el ne dobjanak.

Fedett terepen, élénk forgalmú utcákban — mely utóbbiak egyébként lehetőleg kerülendők — és általában mindenütt, ahol a szökés lehetősége nagyobb, vagy a körülmények a foglyok esetleges kiszabadítására kedvezőek, fokozott óvatossággal kell eljárni.

Kísérés közben a fogoly csakis elkülönített helyen és a csendőr jelenlétében étkezhetik, de kést és villát nem használhat és szeszes italt sem élvezhet.

C) *Fogolykíséret vasuton vagy hajón.*

429. A fogolykísérő csendőr a vasuti vagy hajó-állomásra megérkezve a vonat, vagy hajó érkezését lehetőleg elkülönített helyen várja be. Ha ezen idő alatt a jegyváltás nehézségbe nem ütközik, váltson jegyet, ellenkező esetben, valamint mindig, ha a foglyot csak egyedül kíséri, a vonatra vagy hajóra jegy nélkül szálljon fel és a jegyet a kalauznál utólag váltsa meg. Két főből álló járőrnél a jegyváltást a járőrtárs eszközölje.

Beszállásnál a csendőr ügyeljen, hogy a fogoly a többi utas közé ne keveredhessék és a kalauzt kérje fel, hogy a kíséret részére külön fiülkét, vagy legalább is külön padot bocsásson rendelkezésre.

430. A vasuti kocsiban a foglyot olyképen kell elhelyezni, hogy a kijáráthoz, vagy ablakhoz közel ne kerüljön. A fogoly közelében levő vasuti ablakot lebocsátani nem szabad. Ha a járőr több foglyot kísér, úgy a járőr tagjai mindig a széleken üljenek, a foglyok közé elvegyülve ülni nem szabad.

Ha vízen való átszállításra hajó nem áll rendelkezésre, úgy arra esónak, vagy más alkalmas vízi jármű is igénybe vehető. Csónakban a fogoly a csónak fenekére hasra fektetendő és ha megbilincselése szükséges, kezei hátra bilincselendők, de a lakat beillesztése nélkül. Ily esetben az átszállítás alatt a bilincsnek a lakát helyére illő részét a járőrvezető tartsa kezében.

D) *Fogolykíséret kocsin.*

431. Ha a foglyot kocsin kell kíséreni, úgy a kocsira való felszállás mint leszállás előtt — ha az az elővigyázat szempontjából szükségesnek látszik — a hámkötelek leoldandók. Felszállás előtt a kocsi megvizsgálandó, hogy oly eszköz, melyet a fogoly a csendőr elleni támadásra felhasználhatna, nincsen-e benne.

Ha a fogoly megbilincselése szükséges, úgy azt még a felszállás előtt kell eszközölni.

A fogoly a csendőrrel szembe ültetendő. Ha a szállítás több kocsin történik, az első kocsis mellé olyan csendőr üljön, aki a lovak hajtásához ért, hogy szökési kísérlet esetén a hátsó kocsik előreajtását megakadályozhassa azáltal, hogy az első kocsit az útra keresztbe állítja.

432. A lovak csak mérsékelt menetütemben hajthatók és az egész szállítmány felügyeletét gyakorló járőrvezető a legutolsó kocsin foglaljon helyet. Az első kocsi mindig a leggyengébb, az utolsó kocsi pedig a legjobb lovakat kell befogatni.

Ha a foglyok kocsin oly távolságra kísérendők, hogy a kocsik vagy a lovak váltása szükséges, úgy már előre intézkedni kell, hogy a felváltó lovak és kocsik a szállítmány megérkezése alkalmával azonnal rendelkezésre álljanak.

E) Eljárás menetképtelen vagy beteg fogollyal.

433. Ha a fogoly útközben azt állítja, hogy az utat gyalog folytatni képtelen, akkor ez a legközelebbi helyhatóságnak tudomására hozandó és megkeresendő, hogy a fogolynak orvosi megvizsgáltatása, valamint az esetleg szükséges kocsi kirendelése iránt intézkedjék. Ha pedig a fogoly útközben annyira megbetegszik, hogy ily állapotban a hatóság székhelyére egyáltalán el nem szállítható, gondoskodni kell arról, hogy a legközelebbi községben orvosi ápolásban részesüljön. A csendőr ilyen esetben a helyszínén marad s az örsparancsnokságnak további intézkedés végett a legrövidebb úton jelentést tesz.

Ha a csendőr több foglyot kísér és ezek közül valamelyik megbetegszik, azt az útbaeső legközelebbi örsnek kell átadni. Ha pedig a legközelebbi örsig való továbbutazásra a beteg fogoly szemmeláthatóan képtelen lenne, úgy a beteg elhelyezéséről és gyógykezeléséről a legközelebbi községi előljáróság útján kell gondoskodni.

434. Kevésbé veszélyes beteg fogoly őrzése a községi előljáróságokra is bízható, veszélyes foglyokat, valamint azokat, kikre nézve gyanú forog fenn, hogy betegségüket csak színlelik, a csendőr maga őrizze mind-

addig, míg a legközelebbi örsről igénylendő járőr megérkezik és a fogoly őrzését átveszi.

A foglyok megbetegedése, valamint a csendőr által foganatosított intézkedések azon hatóságnak, melynek a fogoly átadandó lett volna vagy átadatott, bejelentendő.

F) *Foglyok őrzése.*

435. A fogolyőrzés célja a fogoly megszökésének megakadályozása, továbbá annak meggátlása, hogy a fogoly magában vagy másban kárt tehessen, mással ne beszélhessen vagy érintkezhessen, végül, hogy magához oly tárgyat, mely támadásra, öngyilkosságra, vagy a megszökés elősegítésére alkalmas lenne, ne vehessen.

Elfogott és őrizetbe vett egyének rendszerint a községházának egy erre alkalmas helyiségében (községi fogdában) ennek hiányában pedig a csendőrlaktanyában — de csakis szobában — őrzendők. Polgári foglyokat csendőrségi fogdában őrizni nem szabad.

A fogolyőrzést a Szolgálati Könyv alapján kell vezényelni. Az őrzés tartama alatt legalább egy, a községi előljáróság által kirendelendő polgári egyénnek állandóan jelen kell lennie. Saját kezdeményezéséből elővezetés végett őrizetbe vett oly egyén őrzése, kinek megszökésétől a terhére rótt törvénysértés csekélységénél fogva tartani nem lehet és ha az illető a csendőrség előtt ismeretes, a községi előljáróságra is bízható.

436. A fogolyőrzés megkezdése előtt mindenképp meggyőződés szerzendő arról, hogy az a helyiség, ahol a fogoly őrzendő, megfelelően zárható-e és hogy nincs-e benne olyan tárgy, mellyel a fogoly magában vagy másban kárt tehetne vagy szökését elősegíthetné. Ha a hely őrzés szempontjából nem egészen biztos, továbbá, ha a fogoly veszélyes vagy öngyilkosságtól kell tartani, a csendőrnek a foghelyiségben kell tartózkodnia.

Ha a fogolynak a foghelyiségből éjjel bármely oknál fogva ki kell mennie, őt meg kell bilincselni és fűzőlánccon kell kísérni, hogy meg ne szökhessék.

A fogolyőrzést teljesítő csendőrök, ha a fogolyőrzés szobában történik 4 óránként, különben pedig 2

óránként, nagy hidegben vagy igen nagy melegben pedig óránként felváltandók.

Ha a fogolyőrző járőr két vagy több tagból áll, akkor az őrködés felváltva történhetik, az őrködést nem teljesítők alhatnak, de oly helyen és úgy, hogy szükség esetén azonnal rendelkezésre álljanak.

437. Nagyobb számú vagy különösen veszélyes foglyok őrzésére, amennyiben elegendő csendőrségi erő rendelkezésre nem állana, támogatás céljából a községi előljáróságtól lehetőleg felfegyverzett polgári egyének igénylendők.

A foghelyiség éjjeli időre megvilágítandó.

A csendőr jelenléte nélkül és az erre jogosított hatósági személyeken kívül a fogolyhoz belépni, vele beszélgetni vagy érintkezni senkinek sem szabad. A foglyok egymással sem érintkezhetnek.

A csendőrség őrizetében levő fogolynak meg van engedve, hogy magát saját költségén ételmezze, valamint, hogy hozzátartozói őt ételmezzék. Ilyenkor az ételmezt a fogoly részére a csendőr szerzi be, vagy ha azt hozzátartozói szállítják, a fogolynak a csendőr adja oda. A beszállított ételmezt a fogolynak való átadás előtt alaposan megvizsgálandó, hogy abban levél vagy a szökésre, támadásra stb. alkalmas eszköz vagy tárgy nincsen-e?

438. A fogoly részére érkező levelek vagy egyéb küldemények csak az erre hivatott hatósági személy, illetve saját kezdeményezésből elfogott vagy őrizetbe vett foglyok részére csak az őrsparancsnok (járőrvezető) engedélyével és csak előzetes elolvasás, illetve átvizsgálás után adhatók át.

Az őrsparancsnok (járőrvezető) a fogoly hozzátartozóinak kivételes és indokolt esetben engedélyt adhat arra, hogy a foglyot meglátogassák és vele — de mindig csak egy csendőr jelenlétében — beszélhessenek, ilyenkor sem szabad azonban a fogolyhoz közel menniök vagy vele kezdet fogniok.

A csendőr a fogolyőrzés közben szerzett észleleteit, valamint a fogolynak hozzáintézett kérelmét vagy kívánságát, mihelyt azt őrhelyének elhagyása nélkül

teheti, különben pedig felváltása után, az őrsparancsnoknak vagy a hatóságnak bejelenteni tartozik.

439. A hatóságnak (bírósnak) már átadott vagy nem a csendőrség által elfogott, illetve őrizetbe vett foglyok őrzésére, valamint bírósági főtárgyalásokhoz szolgálattételre a csendőrség csak kivételes és indokolt esetben és csak a járásparancsnokság intézkedésére alkalmazható. Amennyiben ezen szolgálat három napnál tovább tartana, úgy annak elláthatására a vármegyei csendőrparancsnokság engedélye kérendő ki.

Ily esetekben a csendőr fogolyőrzésre nézve itt megállapított szabályokon felül az intézkedésre jogosított hatósági személy, illetve a főtárgyalási elnök rendelkezéseit is teljesíteni köteles.

G) *Eljárás fogoly megszökése esetén.*

440. Ha valamely a csendőrség őrizetében levő fogoly megszökött, úgy a csendőr erről a fogoly személyleírásának közlése mellett még a helyszínről a legrövidebb uton értesíteni tartozik a szomszédos őrsparancsnokságokat és rendőrhatóságokat, valamint mindazon őrsparancsnokságokat, melyek a helyszínről elvezető út- vagy vasútvonal mentén fekszenek, egyidejűleg pedig saját őrsparancsnokságának is jelentést kell tennie. Ezen jelentésben, illetve értesítésekben a fogoly szökési iránya is megjelölendő.

A fogoly megszökéséről értesített őrsök az összes rendelkezésre álló és nélkülözhető legénységet a fogoly kézrekerítése végett azonnal kivezényelni, vasut mentén fekvő őrsök ezenfelül a közlekedő összes vonatokat ugyanezen célból ellenőrizni tartoznak.

A fogoly megszökését az őrsparancsnokság a járásparancsnokságnak azonnal jelentse, mely az ügyet minden egyes esetben parancs bevárása nélkül kivizsgálni köteles.

Ha a megszökött fogoly kézrekerített, úgy erről mindazon hatóságok és csendőrparancsnokságok, melyek annak megszökéséről értesítették, értesítendőek. Ha pedig a fogoly 24 órán belül kézrekeríthető nem volt, úgy erről azon bíróságnak vagy hatóságnak, melyhez a fogoly átadandó lett volna, jelentés teendő.